

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 121 (3283) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

AVE URBS FIDELISSIMA!

Irtta: Arany Paskál premontrei kanonok, volt felkelő

Győr felől rohanva surran a gyors Eszterházi, majd Bali-türedőn át, ahonnan bekátni a síkságot záró katalanba: a magyar Nürnbergre, Sopron városára. Festői hátteret ad neki jobbról a Dudlesz-erdő, balról a Lővérek, míg mögötte messze ködlik az ausztriai Schneeberg s a Rax égbenyülő kapaszkodójával. Szent Mihály temploma anyáskodva örködik a mélyben fekvő város házacskaí felett, melyek közül egynéhányan már hüllenek, mert a gyönyörű fekvésű Lővérekre jó magasba szöktek és ott piszkednek csodás fasorok árnyékában, szinte külön pompás várost alkotva.

Sopron! Szívem heveset dobban e szóra, mert a kálváriás magyar sorsnak edemes stációja és felkelés-szervező küzdelem színhelye. De ha valaki ma járja az évszázados kultúrát látott jellegzetesen görbe utcákat, nem is sejti, hogy alig 20-22 esztendővel ezelőtt világraszóló események középpontja volt, ahol először téptük szét a trianoni békerongyot.

A lavinát akkor egy elvakult és mindenáron hatalomra vágyó embernek ajkáról elhangzott frázis indította meg: Nyugatmagyarországi! S mihelyt e szó forgalomba került, nem volt nyugalma a nyugati végeken lakó népek. Megbolygatták az ottani nép rendes életét és örökös nyugtalanságot okoztak; tölborították a lelkek egyensúlyát oly annyira, hogy teljes zűrzavar keletkezett s a budapesti vörös rémuralomtól megszabadulva eléggé háborítatlanul békeségben élő gazdálkodó népet belerántották a legfertelmesebb politikai drámatába: a hűség árulássá fajult, a haza fogalma meg ebek harmincadjára került, a rög pedig közpréda lett...

A többi elvégezték halálos ellenségeink Trianonban, ahol a világ legnagyobb háborúját méhében rejtő „békét” hozták meg. Ez a békerongy a már korábban elszakított Felvidék, Erdély, Bánát-Bácskán és Horvát-Szlavónián kívül még három nyugati vármegyénk (Moson, Sopron, Vas megye) felét is lehasította és marakodó konc gyanánt odadobta a velünk négyszáz évig közösségben élt Ausztriának.

A vörös forradalom bukását követően az emigrálók Ausztria felé szivárogtak, ahol a liberális közvélemény addigra már annyira megméltelyeződött, hogy halálos bomlása végzettszerűen közeledett. Nem csoda hát, hogy haldokló szomszédunk faldoklásban görcsösen kapott a kajánul örvendő Trianon ravasz gesztusa után, hogy saját húsunkból tépett ősi földünk életerejével látszólag megmentse pusztuló testét. Az akkori idők szélsőségesen liberális és az emigrált vörös „fajzatának” sikerült az elkábitott Ausztriát erkölcsében annyira

lesúlyesztienie, hogy nyugati vármegyénk lehasított részét valóban elfogadják és elfelejtik, hogy mi, magyarok, tulajdonképpen őmiattuk vérezünk, szenvedünk a világháborúban s legjobbjaink Ausztria védelmében estek el Pivénál és Galiciában. Ezért is sújtott bennünket oly kegyetlenül az antant és ráadásul még ők, a vörössáfiumtól elkábitott osztrákok rugtak rajtunk egyet. Ez nagyon fájt nekünk.

A kegyetlen ítélet elhangzott az állítólagos győzők részéről, azonban ennek végrehajtása körül a testünk-ről hasított részek utolsó darabjának követelése és behajtásakor nehézségek támadtak. A magyar önértet megtalálta önmagát és egyszerűen nem adta át a még követelt nyugati részt. Erre megindultak a hosszú „megegyezési” tárgyalások.

1921 augusztus második felében hirtelen változás történt. Ausztriában — akárcsak nálunk a háború végével — a józom elem elvesztette a talajt a lába alól és előállt az eddig sötétben izgatók sisera hada, kapzsi türelmetlenségében lerántotta önma-

gáról a hazugság álarcát s kimondották az utolsó szót: Mindent, vagy semmit! A hosszú tárgyalás tehát csak komédia volt, amelyben bizonyos elemek megint a magyart tették csúfítá és csapták be csunyán. A békes megegyezés, úgy látszik, a másik oldalon nem volt lényeges, sőt veszedelmes. Az osztrákok nagy éhsége hirtelen bátorsággá fajult és minden ellenszolgáltatás nélkül követelték nyugati megyéink átadását. Ez az eljárás fellázította a nemzeti érzésében akkor már megújított magyarságot és meghátráló kormányunk helyett ő maga cselekedett: riadót íjtatott!

A riadóra felkelt a nép és fegyvert fogott és megakadályozta, hogy az „akkori” Ausztria rátegye kezét a gazdátlanra lett vitás területre. Az antant rendelkezéseinek kényszerítő hatása alatt ugyanis augusztus 26-án a vidékről is összehívott nemzeti hadsereg kivonult Sopronból és csak a likvidálásra elkészült rendőrség maradt ott néhány emberrel. Az osztrákok pedig az egész vonalon megkezdtek a megszállást.

Elérkezett nyílt cselekvésünknek és egyúttal megpróbáltatásainknak ideje. A soproniak a nemzeti hadsereg kivonulásának szomorú napján kezdtek ébredezni letargiás álmukból, mert veszni látták azt, amit sohase hittek volna: a magyar hazát! S azzal a ténnyel, hogy az osztrákok megkezdtek fegyveres bevonulásukat, magyarságuk sirbatételét látták. Ezt siratták az emberek szombaton és vasárnap Sopron olyan volt, mintha az egész város egyetlen halottas ház lenne. És az is volt: a ravatalon a meggyalázott Hungária, a megcsönkített Magyarország volt kiterítve. Tetemrehívás volt ez, mely kirobbantotta az emberek lelkéből a cselekvő elkésredést és vasárnap reggelre Kapisztrán szelleme a föld alól támadt felkelők kezébe nyomta a fegyvert s megüzentük a betolakodóknak a valódi tria „non”-t: „Nem, Nem, Soha!”

Az elkésredett emberek kicsiny, de hősi csoportja megálljt parancsolt az osztrákoknak. Ágtalvánál a Sopronban őrszemként visszamaradt „Ébredő” magyar tőskolások egyen: vállalkozásukkal rövid, de kegyetlen harccal visszaszorították az ötszörös túlerőben levő osztrák csendőroket. Ugyanez történt Vas megyében is. Ennek híre futótűzként terjedt az országban, úgyhogy az egész országból idesereglettek Prónay és Héjas bátor

Megfelelő súlyos választ ígér Németország az angolszász légiháború embertelen módszereire

Davies visszaérkezett Amerikába. Lemondás tervével foglalkozik az Egyesült Államok moszkvai nagykövete

Berlinből közlik, hogy a német lapok nem hagyják abba éles bíráló állásfoglalásukat az angol-amerikai légiháború módszereivel szemben. A lapok fenyegetően utalnak arra, hogy az angolszászoknak feltétlenül számolniuk kell német részről a megfelelő súlyos válaszzal.

Róma. (MTI.): A kedd reggeli o'az lapok beszámolnak a Pantelleria ellen intézett legutóbbi légitámadásokról. Megemlékeznek arról, hogy Pantelleria a legnagyobb sziget azok között, amelyek Szicília körül fekszenek és éppen fele uton van Szicília és Tunisz között. Pantelleriánál zajlott le annakidején az a nevezetes ütközet, amelyet pantelleriai csata néven emlegetnek. Ebben az ütközetben az olasz repülőek szétszarták, majd visszatérésre kényszerítették a Gibraltárból Máltába indított angol hajókaravánt. Megemlékeznek a lapok arról, hogy a sziget a legutóbbi 23 nap tartama alatt 14-szer szerepelt a hadi-jelentésekben az ellenséges bombázógépek támadása folytán. A sziget égvédelmi tüzésére ebben a szakadatlan küzdelemben több, mint 80 ellenséges repülőgépet lőtt le.

Stockholm. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Mint a Svenska Dazbladet írja, a szövetségesek szolgálatában álló svéd kereskedelmi hajóhad májusban súlyosabb veszteségeket szenvedett, mint az előző hónapokban. Nem kevesebb,

mint 5 hajó veszett el az európai záróövezet előtt. Ezzel a lap közlése szerint a svéd kereskedelmi hajóhad a háború kitérése óta 169 hajót vesztett, összesen 825.518 bruttóregiszter tonnatartalommal.

Sem Litvinov, sem Amerika moszkvai nagykövete nem élvezi Sztalin bizalmát

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Mint a brit hírszolgálat jelenti, Davies Rooseveltnek Sztalinhoz kiküldött rendkívüli követe visszaérkezett az Egyesült Államokba Sztalinnak Roosevelthez intézett válaszelevelével.

Zürichből jelentik: (B. T.) A Die Tat washingtoni tudósítása szerint az amerikai fővárosban már bizonyos ideje tudnak arról, hogy sem Litvinov, a Szovjet washingtoni nagykövete, sem Standley tengernagy, az Egyesült Államok moszkvai nagykövete, nem bírja Sztalin korlátlan bizalmát, amire pedig a kölcsönös kapcsolatok jelenlegi szakaszában szükség volna. Ez az oka

annak, hogy a két kormány között folytatott legutóbbi fontos tárgyalásokat Roosevelt külön kiküldöttje, Davies közvetítette. A tudósító rámutat a Newyork Times washingtoni munkatársának jelentésére, amely szerint Standley tengernagy a lemondás tervével foglalkozik. Valószínűnek tartják, hogy a két nagyköveti állásban már korábban megtörténik a változás, mint ahogyan arra számíthatnak volna.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: **Ámbár az Egyesült Államokban az általános sztrájkot még nem mondták ki, kedd reggel óta a bányászok ezrei állanak sztrájkban** — jelenti a brit hírszolgálati iroda,

vezetése alatt hazájukat igazán szerető, lelkes magyarok, hogy a felkelők csatlakozásának szent határaink megvédésére. A Duna-Tisza közéről, Kecskemétről és Orgoványról érkeztek legtöbben, de igen sokan jöttek a menekültek közül is. Ők értették meg legjobban a nyugati végeken lezajló eseményeket, mert ők tudták mit jelent az idegen megszállás és a haza elvesztése.

A felkelőknek ez a váratlan akciója új helyzetet teremtett. Az osztrákok nem tudtak előnyomulni, sorkatonaságunk meg már kivonult és vissza sem jöhetett. Mindenkit aggodalommal töltött el a bizonytalanság, csak a felkelő „Ébredők” vezérkarának arcán égett a harc és a biztos győzelem tüze. Hétfőn a Nyugatmagyarországon állomásozó csendőrség egy zászlóaljja Ostenburg őrnagy vezetésével bevonult Sopronba s ezzel az ott székelő antant végrehajtó bizottságának közvetlen rendelkezése alá került. E történelmi bevonulás leírhatatlan örömmel töltötte el az egész várost. A város visszanyerte nyugalmát, rendjét és békességét. Sopron az antant bizottság augusztus 29-én vette át, amikor is Ostenburg katonaszerkeze magyar zenével öntött bizalmat és törhetetlen reményt a soproni szívekbe.

Az osztrákok sem télenkedtek: közben erősítést kaptak és ismét megkezdtek előnyomulásukat. Így vonultak be a Sopron melletti Ágfalvára és több szomszédos községbe. Az egyenként összeverődött ébredő magyarok, főként főiskolások eldugott fegyverüket ismét előszedték és az Erdélyből menekült Maderspach Viktor volt százados vezetésével szeptember 8-ra virradó hajnalon megtámadták a nagy tulerőben levő osztrák csendőröket és kemény harc után kiverték őket. Ezek fejvesztett futással menekültek az állandóan készenlében tartott vonaton. A harc hírére Ostenburg csendőrei vonultak fel a küzdőtérre és az ott ellenük küzdeni nem akaró felkelők egy töredékét az antant és a kormány parancsára letartóztatták, leszerelték és igazolás után szabadon bocsátották azzal a szigorú parancssal, hogy ezt többé meg ne kíséreljék. Az erdőbe szivárgott felkelők azonban a felülről előnyomuló Héjas-csoporttal és az alulról tervszerűen mozgó Prónay-csapatokkal egyetértően tovább folytatták a megkezdett harcot és Kismartont meg környékét szintén megszállták az ellenségétől. Itt meglepetve, addig folytatták a harcot, míg egyvelen egy osztrák sem maradt magyar földön! Mintha csak összebeszéltek volna, ugyanazon időben egész Nyugatmagyarországon előnyomultak a mindenfelől összesereglett hős felkelők és mindaddig megszállva tartották az egész területet, míg az antant is be nem látta, hogy velünk tárgyalnia kell. Így ért meg a „Velenicei Egyezmény”, mely szerint a kormány intézkedésére november 6-án nehéz küzdelmek után bánatos szívvel és nagy keserűséggel, de azzal a kemény eltökéltséggel vonultunk ki, hogyha szükség lesz ránk, ismét visszatérünk majd. Sopron és környéke pedig népítélettel dönthetett saját sorsa felett és elhatározásában derekasan helytállt: népszavazással törhetetlen hűséggel állt a magyar igazság mellé!

Sopronnal tehát ismét egyfőrtünk, egymásra találtunk és 1922. óta a magyar Nürnberg büszkén éli töretlen magyar életét. A nemzetépítő munkának a tudatos közszellemnek erős mozgatója ott a magas színvonalon

mozgó Frankenburg Irodalmi Kör is, mely szerdán este mutatkozik be nálunk. Különös érzés fogja el a nagyváradiakat arra a gondolatra, hogy a Hűséges Város illusztris képviselőit küldte el hozzánk, hogy megtanítson bennünket arra: hogyan kell megfogannia és megteremnie az egymásraismerésnek, összetartásnak, a magyar öntudatraébredésnek.

Ennek kell látható és láthatatlan betűkkel írva állani előttünk örökké-örökké és annak, hogy magyar a ma-

gyarral jó és balsorsban egybelorjjon, magyar a magyarra kövel ne dobjon, de egymást kézen fogva, város és falu, úr és szegény, nagy és kicsiny együtt feszítse erős vállát a magyar jövőnd elbirására, telemelésére. Ennek az öntudatraébredésnek kell fel-támadnia!

Kamenszky Árpád, hűséges felkelő bajtársam, hozd ide büszkén népedet és Várad megmutatja, hogy hűséges követők lesz, ha úgy hozná a sors. Ave Urbs Fidelissima!

Nem akar megbocsátani fiának a biharvajdai nagygazda, aki családjával és az egész faluval rosszul él

Megütötte a fia, mert eladta a bérbeadott földet

Nagyvárad, június 1.

— Hát megbocsát a fiának?

— Nincs módomban senkinek megbocsátani...

— Nézze kérem, legszebb, legheresebb dolog a földön a megbocsátás. Hát még ha apáról és fiáról van szó! Jézus Krisztus is megbocsátott még a keresztfán is azoknak, akik oda juttatták... Ha itt, előttem bocsánatot kér magától és megígéri, hogy megjavul, akkor sem bocsát meg neki?

— Hiába ígér akármit. Megint csak úgy lesz, mint volt... Mondta már, hogy agyonüt. Nem bánom én, ha meg is teszi. Ugy se kívánok én már így él-

ni... Húsz év óta ette az életemet, bűnhődjék a bűnéért... Tudom, én vagyok a hibás, mert 70 holdat szereztem életem-szomjan...

Dr. Gavallér László büntető egyetemes bírósági elnök, 67 éves biharvajdai gazda között folyt le ez a tanulságos párbeszéd, melynek célja — a bíróságról — az lett volna, hogy békésen intézzen el egy sajnálatos családi perpatvart s lehetőleg megakadályozza, hogy az apa börtönbe juttassa saját fiát. Dr. Lipcsey ügyvéd, mint a éretett képviselője, szintén megkísérelte, hogy az öreg gazda méltán háborgó szívét meglágyítsa a tiszteletlen fiú iránt, de minden hiábavaló volt.

Mégis csak tárgyalás lesz belőle

Ilyen előzmények után sor került a tárgyalás megtartására s ifj. Kocsis Gábor, 38 éves biharvajdai földműves vádlottként kihallgatására.

— Most mondja el, hogyan történt? — szól a bírósági elnök Kocsis Gáborhoz, aki erős, egészséges, jól megtermett magyar.

— 38 éves ember vagyok, — kezdi a vádlott — s 28 éves koromban, amikor megházasodtam, részes aratója voltam a saját apámnak. Sohasem kértem, hogy adjon földet...

— Megütötte az apját? Beöthy orvos-tanár úr véleménye szerint fültövében olyan súlyos ütést kapott az öreg, hogy a dobhartója is megrepedt s erősen

vérzett...

— Adtam neki egy pofont... de nem vérzett... Van ű benne, tetszik tudni, egy kis tökéletlenség... Ilyen családgyűlölő ember nincs még egy, nem csak Vajdán, de egész Bihar megyében.

— Miből keletkezett az összetűzés? — Vagyunkérdés miatt. Adott nekem haszonbérbe 4 kvadrát földet néhány évvel ezelőtt. S most a tudtomon kívül eladta...

— ... s erre maga berontott az apjához, aki még ágyban feküdt s ököllel úgy megütötte, hogy a dobhartója megrepedt. — egészíti ki a bírósági elnök.

— Senkivel sem tud egyezni, — foly-

Vakmerő szélhámos kifosztott egy margittai kereskedőt

Detektívnek adta ki magát, házkutatást tartott és hamis pénzként 1380 pengőt vitt el magával

Nagyvárad, június 1. A nagyváradi rendőrség tegnap telefonértesítést kapott a margittai csendőrségtől, amely jelentette, hogy Kiss Emil ottani lakost kifosztotta egy szélhámos.

Az eset nagyon hasonlít a kecskeméti „ilosvai fővadász” szélhámosához, aki tudvalevőleg hatósági közeg egyenruhájában zsarolta meg áldozatait.

Kiss Emil lakásán hétfőn este egy magát hatósági közegnek játszó egyén jelentkezett, majd rövid szavakkal tudtára adta Kissnek, hogy azonnal házkutatást fogantatás, mert a gyanu szerint hamis bankjegyek vannak birtokában. Ezután a lakásban megkezdte a kutatást és az ott talált 1380 pengőt magához vette, közben pedig erőlyes hangon megparancsolta a megrémült Kissnek, hogy kedden reggel jelentkezzen a katonai parancsnokságnál, majd nyomtalanul eltűnt.

A margittai csendőrség az eset után azonnal széleskörű nyomozást rendelt el s hirtelen kétségtelenül kiderült, hogy a szélhámos áldetektív Várad felé vette útját és minden valószínűség szerint váradlakos. A károsult Kiss a rendőrség tájékoztatásához folyamodott, amely tekintve, hogy Váradon hasonló esetek fordultak már elő, szigorú nyomozást vezetett be.

Kiss Emil jegyzőkönyvbe mondta a bankjegyek sorszámaát, amelyet azzal a szándékkal, hogy a rendőrség munkáját megkönnyítsük, alább közöljük: E. K. 94. E 148. E 452. E 334. E 480. E 457. E 584. E 135. E 618. E 180. E 577. E III. E 623. E 519. E 247. E 397. E 244. E 026 voltak a számpengősök sorszámai, a három darab tíz pengősé pedig a következő: B 893, B 234, B 404.

Ha a vásárló ilyen számú bankjegyekkel jelentkezik, értesíteni kell a rendőrséget.

Mozik műsora:

APOLLÓ: Tilos a szerelem.
BELVÁROSI Hotel kikelet.
CASINO: Szerecsés flótás.
KORONA: Az első randevu.

tatja a vádott. — Meg lehet kérdezni bárkit a faluba! Mindegy neki, jegyző, pap, rektor... Mind reformátusok vagyunk, egyedüli unitárius ő a faluban. Azért tért át, mert az egyház vezetőivel is összeveszett. Anyámmal se fér meg. Ha három napig kórházban volt anyám, ő már más aszonyt hozott a házhoz... Ezt az egész falu tudja bizonyítani.

Dr. Orbán Dénes, védő kéri ennek bizonyítása céljából a falu jegyzőjének, bírájának, református lelkészének és első gazdájának, valamint a vádott anyjának tanukénti megidézését, amit dr. Sahin-Tóth Raffael kir. ügyész ellenéz.

Idős Kocsis Gábor hajthatatlan marad

Id. Kocsis Gábor kihallgatására kerül sor ezután. A bírósági figyelmeztetésére, hogy nem köteles a fia ellen vallani, kijelenti, hogy vallani akar.

— Milyen viszony van maga és a fia között? — kérdi a bírósági elnök.

— A legrosszabb, — mondja kemény, határozott hangon az ezüsthajú, nagybajszu, tekintélyes külsejű falusi gazda.

— Mióta?

— 20 év óta.

— Miért?

— Azért, mert akkor tudtam meg, milyen viccelkedésű. Éjjeli őr volt és fel-tört egy pincét.

— Magának van birtoka, — szakítja félbe a fia ellen vádaskodó öreg a bírósági elnök. — Amikor megnőt, nem adott neki földet?

Az öreg erre elmondja, hogy először csak foglalkoztatta, majd, amikor megnősült, adott neki 6 hold földet s ellátta teljes gazdasági felszereléssel. De a fia folyton követelőzött...

— A feleségével hogyan él? — kérdi a bírósági elnök.

— Húsz év óta elég bonyolódott a helyzet, — válaszol az öreg, — mert mindig ennek adott igazat.

— Igaz-e, hogy mikor a felesége el-megy hazulról, maga mindjárt más asz-szonyt visz a házhoz?

— Az nem tartozik ide... A fiú csinál minden bajt köztünk. Még arra is rávette, hogy ne főzzön nekem. Amikor a fiam megütött és véreztem, el akar-tam tenni a véres párnát. De mire ész-revettem, már az anyja kimosta és ki-vasalta...

Mikor azután arra kerül sor, hogy milyen viszonyban van a falubeliekkel, azt mondja, nagyon sok ellensége van.

— De hát miért, ha maga nem hibás? — kérdi a bírósági elnök.

— A 70 hold földem miatt. Mert mindenkit irigyelnek, akinek egy ka-réj kenyérről több jut...

— Most aztán mit csináljak a fiával?

— Nem én rám tartozik. Ha bűnös, bűnhődjék, — mondja ki a döntést a hajthatatlan öreg.

Az érdekes tárgyalás lapunk zártakor még tart.

**Pártoljuk
a keresztény
kereskedelmet**

Összeomlott a kommunistáknak a kubáni hídfő ellen indított nagy támadása

Velistől délkeletre erős tüzérségi előkészítéssel támadást kezdtek a németek. 52,000 galíciai ukrán jelentkezett a bolsevizmus elleni harcra

Sanghaj. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A japán csapatok elfoglalták Muszuoosi és Csucsiaping helységeket. E harcok során öt csungkingi hadosztály közül három feldorhosodott.

Berlin. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A galíciai ukránok közül eddig 52.000-en jelentkeztek a bolsevizmus elleni harcra.

Amszterdam. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A csungkingi köztársaság elnöke, Lin Shen szívizélhűdés következtében meghalt. Az elnöki tisztség ideiglenes gyakorlásával Csangkaiseket bízták meg.

Nagylégi harcok a keleti harctéren

Berlin. (Interinf.) A kubáni hídfő ellen irányuló második bolsevista offenzíva összeomlása után vasárnap az egész keleti arcvonalon minden tekintetben a német légi erő napja volt, mert erőteljes támadó fellépéssel a szovjet utánpótló összeköttetéseiben súlyos kárt okozott. A német harci gépek bevetésének súlypontja ismét a kaukázusi térségre esett. A légifegyvernem kötelékei egész nap bombázták a bolsevisták Kromszkajához közeli utánpótlási központjait. Magában a városban is súlyos pusztítást okoztak. Levegőbe repült több lövész- és üzemanyagraktár. Két nagy élelmiszerraktár elpusztult. — Kupjansk pályaudvarának berendezéseit üzemképelenné tették a német repülőgépek. Legalább 20 mozdonyt és több mint 200 vasúti kocsit semmisített meg. A bolsevisták folytatták kísérleteiket, hogy az Azovi-tenger felől a lagunás vidéken keresztül a német védelmi vonal hátába kerüljenek. Ezek a kísérletek vasárnap is megúsultak. 15 partraszállító bárkát és két motoros uszályhajót elsüllyeszttek. A keleti arcvonal északi szakaszán német harci gépek felgyújtottak egy üzemanyagraktárt és elsüllyeszt-

tek egy három ezer tonnás kereskedelmi hajót. Német vadászok lelőttek 38 ellenséges gépet.

Berlin. (MTI.) Mint a Német Távíráti Iroda értesül a kubáni hídfő keleti szakaszán a bolsevisták 5 napos csatában eddig 65 páncélost és 173 repülőgépet vesztek és a németek több lövészhadosztályukat vertek szét. Ez a súlyos vereség semmit sem használt. A német csapatok legfigyelemreméltóbb vállalkozása az volt, amikor Velistől délkeletre a kora reggeli órákban erős tüzérségi előkészítés után támadást kezdtek az arcvonal nagyobb kiigazítására. A német gránátosok az ellenséget kivették állásaiból. A bolsevisták tartalékaikkal támadást intéztek az ujonnan elfoglalt állások ellen, de támadásukat meghiúsították. A leningrádi arcvonalon német gépek hatóságos bombatámadásokat intéztek a kikötőberendezések és rakodóhelyek ellen. Több léghárító ütést elhallgattattak és egy üzemanyagraktárt lángba borítottak. A magas északon is megélénkült a tüzérségi tűz. Május 31-re virradó éjjel német harci gépek ismét hatóságos támadást intéztek számos utánpótlási útvonal ellen.

gépet semmisített meg.

Berlin. (MTI.) A Német Távíráti Iroda értesülése szerint a bolsevistáknak május 26-án a kubáni hídfő ellen indított nagy támadása május 30-án befejeződött és márcsak járőr tevékenységre került sor.

62 ezer ukrán jelentkezett eddig önként katonai szolgálatra

Berlin. (Bud. Tud.) A Wilhelmstrasse körében utalnak a fegyveres SS javára a galíciai ukrán lakosság körében folytatott toborzás nagy sikerére. Eddig mintegy 62.000 ember jelentkezett önként katonai szolgálatra.

Vichy. (Bud. Tud.) Hivatalosan közlik, hogy németországi munkaszolgálatra behívták valamennyi 1922. évben született francia ifjút. Ennek az évfolyamnak a behívásánál nem engedélyeztek kivételt és mezőgazdasági, valamint más életfontosságú hivatásban foglalkoztattak is jelentkezői kötelesek. Azonkívül a 21 és 22 éves franciákat is felszólították a Németországban teljesítendő kötelező munkaszolgálatra való jelentkezésre. Az 1922. évben született ifjakkal ellentétben a két utóbbi korosztálynál a francia gazdasági élet és az ország biztonságának fenntartása érdekében kivételt tesznek földműveseknél, vasutasoknál, bányászoknál és rendőrségi alkalmazottaknál.

Stockholm. (Interinf.) Németországban az a bejelentése, hogy a lezárolás órájában megtorolja az angol és amerikai légi erő támadásait, Angliában nem maradt visszhang nélkül. Különösen Londonban megvanak róla győződve, hogy a német légi erő veszélyes csapásokat mérhet az angol szigetre. Azt az utóbbi időben német részről megismételt intést, hogy a brit légitámadásokra a német birodalom reakciója óriási arányú lesz Angliában egyáltalán nem voltak félvállról, mert tudják, hogy a német légi erőt az utóbbi időben tudatosan

A német tengeri erők a Finn-öbölben rövid néhány nap alatt 3 szovjet tengeralattjárót pusztítottak el. A Vitebszk elleni szovjet légitámadásnak 500 polgári halottja van és több mint 300 házat elpusztítottak.

Isztanbul. (MTI.) A Német TI jelenti: A köztársasági elnök június 8-án Ankarában a néppárt gyűlésének megnyitására nagy beszédet mond. A beszédet élénk érdeklődéssel várják.

Berlin. (MTI.) Illetékes helyen nem keltett meglepetést az a hír, hogy Anglia átvette az Alexandriában állomásozó francia hadihajókat. Berlini vélemény szerint az átadás a hajók legénységére gyakorolt nyomás eredményei.

kímélték és fokozták. A német megtorlótámadások kérdése Angliában ma nagyobb nyugtalanságot okoz, mint a tengeralattjáró háború kérdése.

London. (Bud. Tud.) Londonban még nem erősítették meg hivatalosan az Alexandriai francia hajók átvételét. Egyébként Alexandriában egy 23.000 tonnás csatahajó, három 10 ezer tonnás cirkáló, egy hétézer tonnás cirkáló, három torpedónaszád és egy tengeralattjáró volt internálva.

Ankara. (MTI.) A Stefani jelenti: Mint Beiruthól jelenti, az utóbbi időben a kininhiány miatt feltűnően terjed Szíriában a maláriajárvány. A megszálló katonai hatóságokat aggasztja ez a jelenség, mert a rendelkezésre álló kininmennyiség még a csapatok szükségleteinek kielégítésére sem elég.

Letartóztatták Tudor Arghesi román író

Bukarestből jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: Dr Fildermann, a romániai ös lakó zsidók szövetségének elnökét nemrég letartóztatták és elrendelték internálását. Az ügyvel kapcsolatban hétfőn letartóztatták Tudor Arghesit is, az Informatia munkatársát. Tudor Arghesi, az ismeretű román író lapjában cikket írt Fildermann letartóztatása alkalmából és abban magasztalta Fildermann tevékenységét.

18 ezer pengő kártérítést ítélt meg a törvényszék a „Star” téglagyárnak a város terhére

Nagyvárad, június 1. A város — mint ismeretes — 1939-ben gátat épített a vízműveknél s ez a gát a Körös medrét megszüktette. Amikor azután a szokásos áradások bekövetkeztek, a víztömeg nyomása áttörte a gátat, s miután nem tudott lefolyást találni, a folyó kiöntött és elárasztotta a Kolozsvári-út és a folyómeder közötti területet, s az ott épült „Star” téglagyárat. A beáramló víz a gyár kemencéjében a tüzet kioltotta s ezzel mintegy félmillió téglát és cserepet tett használhatatlanná.

Az eset után a város és a téglagyár szakértőket küldött ki, még pedig a város dr. Tóth Sándor főmérnököt, a

gyár pedig Altnóder Endre ny. műszaki tanácsost, akik megállapították, hogy a gát hibás elképzelés alapján épült. A „Star” kártérítésül ekkor azt kérte a várostól, hogy 18 ezer pengő értékben ipari áramot engedélyezzen a gyárnak. Miután a város ezt a kérelmet figyelmen kívül hagyta, a „Star” téglagyár 18 ezer pengő erejéig kártérítési pert indított a város ellen. A tárgyalást tegnap tartotta az ügyben a nagyváradai törvényszék dr. Hoványi József polgári egyesbirája. A bíróság helyt adott a kéresemnek s a „Star” téglagyárnak megítélte a 18 ezer pengő kártérítést.

Nagyvárad látványossága lesz a megnyíló
HUNGARIA TERASZ

Esti vacsora menü étlapszerint Pengő 3.50.—
A „Vörösteremben” minden este Gábor Mara Budapest és Nagyvárad kedvence énekel
Az étteremben cigányzene
Minden szombat, vasárnap és ünnepnap délután es este is tánc.
Polgári árak, figyelmes kiszolgálás!
JÚNIUS A „HUNGARIÁBA”!

Ujabb repülő támadások Nápoly és több olasz város ellen

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1101. közleménye. Ellenséges légikötélek vasárnap bombákat dobtak Nápolyra, továbbá szardiniai helységekre, valamint Foggia, Bari és Potenza környékére. A bombák jelentékeny kárt okoztak épületekben és lakóházakban. A támadó gépek közül Nápoly felett hatot elpusztítottak. Pantelleria ellen intézték légitámadás során 9 gépet semmisítettünk meg. Egy tizediket olasz vadászok lőttek le.

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelenti a Német TI. A véderő főparancsnoksága jelenti: Az

ellenség vasárnap nem folytatta támadásait a kubáni hídfő ellen. A keleti arcvonal többi részéről felderítő és rohamesapat tevékenységet jelentettek. A Fekete-tengeren egy német hajókaraván ellen intézett támadás során a német haditengerészet vadászrepülői mind a 9 támadó gépet lelőtték. A szovjet vasárnap 74 gépet veszített. Saját veszteségünk 7 gép. Gyors német harci gépek támadást intéztek dél- és délkeletangliai kikötők ellen. Nehézbombákkal támadták a hadifontosságú berendezéseket. A Földközi-tenger vidékén a légi erő szombaton és vasárnap 13 ellenséges

Mi is hát az Éneklő Ifjúság?

Irla: dr. Bárdos József

A mult hét keddjén megtartott Kodály-est felemelő élmény volt mindazok számára, akik szemmel tartják Várad művelődési életét. Ez a hangverseny ismét egy erőteljes és komoly lépés előre a tartalmasodó és elmélyülő kultúra útján. Ennek a ténynek a tudata érződött ki a saját lelkes és elismerő hangjából és abból a tapsviharból, amely a csillogószemű leányserg előtt álló halk és finom emberi megjelenésű művésznak Kodály Zoltánnak szól. Kodály ma már eljutott oda, ahova annyi magyar nagyság előbb vagy inkább utóbb eljut, ismerni, tudni róla és lelkesedni érte, sőt ünnepelni őt, illendő és természetesen.

Aki azonban a magyar népi muzsika majdnem évtizedes multú propaganda-eszközére, az Éneklő Ifjúság mozgalmára gondol, felvetheti a kérdést: vajjon valóban megtalálta-e a Mester a közönséget és a közönség a maga művészetét? Közhely az, hogy a lányszeg megelözi korát, a legfájdalmasabb közhely, Ritka kivétel, hogy a művész és kora közvéleménye azonnal felveszi a művészi fejlődéshez oly fontos kapcsolatot. Így találkozott például szinte egy csapásra Petőfi korával. Általában az a helyzet, hogy az újat jelentő művészet sokszor messze megelözi korát s a fájdalmas szakadék, amely az alkotó és a közvélemény között van, elnyeli a művész életét és boldogságát. Ez az, amikor halála után lesz halhatatlanná. Művészeti irány és publikum között a magyar műveltség egyébként lehangelő tényekben nem szegény történetében, aligha volt nagyobb szakadék, mint Kodály és Bartók új magyar zenéje és a magyar közönség zenei izlése és tudása között.

Csodálatos, de úgy van, hogy a modern magyar zene minden magyar, ősi magyar gyökere mellett is idegebb volt a kínai vagy japán zenénél a magyar fülek számára. Zenei vonatkozásban még konzervatívabbak az emberek, mint irodalmi kérdésekben. Ezzel a modern magyar népi zenével szemben ellenséges érzülettel álltak a zeneileg kultúráltak éppúgy, mint a kultúrálatlanok. Sokat irnak utóbbi időben a magyar kultúra kettéhasadottságáról, beszélnek magas és mély, úgynevezett népi kultúráról, Nos hát: a Bartók—Kodály-féle zene története a legmegdöbbentőbb illusztrációja an-

nak, mennyire idegenül élt itt kultúrában a város és falu egymás mellett.

Ebbe a felismerésbe nyúlik bele az Éneklő Ifjúság-mozgalom gyökere. Itt mindent újra előről kellett kezdeni valami reménytelenül nehéz küzdelemben. A magyart meg kellett tanítani saját dalaira. Nyilvánvaló, hogy az öregeken nem lehetett kezdeni, csak az új, fogékonyabb nemzedéken. De mennyi akadály riasztotta a mester kezdeményezőket, a cigányzene parancsoló, gógós fölénje, amely az egyetlen magyar muzsikának játszotta ki magát s a nyugati zene világában élő zeneértők konzervatívizmusa, valamint a magyar tömegek zenei közönsége, amely csak a képzőművészeti tájékozatlansággal hasonlítható össze iskolázottságában és terméketlenségében. Akik látták a mozgalom bölcsőjét, még emlékeznek az első lépésekre. A Magyar Kórus folyóirat cikkeire, az ifjúsági énekkarok átalakítására, anyaggal való ellátására és a lelkes Kodály és Bartók tanítványok tervszerű munkájára. A magyar zene története a század elején játszotta meg azt, amit a magyar irodalmi műveltség harcosai a XVIII. század fordulóján. Emlékszem az Éneklő Ifjúság hangversenyeinek megindulására. A Zeneakadémia hangversenytermében voltunk, s a hatalmas terem erkélyein felállított ifjúsági énekkarok 600—800 torokból zengtek az azóta annyira ismert kánont: Glória szálljon a mennybe fel...

Budapestután következett a vidék és egyre-másra rendezték meg az Éneklő Ifjúság-hangversenye-

ket. A jelszó: „Énekelj, magyar ifjúság!” Énekelj, mert csak a magyar népdalkincs műveltségünkbe való felzárkózást teszi lehetővé, hogy Bartók és Kodály művészetéért ne csak lelkesedjünk, de értsük is. Ha ebben a dal-költészetben benne élünk és a könnyű fajsúlyú cigányzene helyét elfoglalhatja az igazi magyar népdal, akkor tárul ki egész szépségében a modern magyar zene nagyjainak igazi művészetete. Kodály és Bartók zenéjét igazán csak a magyar népdalokon át lehet megérteni.

A keddi ünnep az ismertnevű művész ünnepelése volt. Az énekkarok teljesítménye látványosság és érdekesség. De érezni lehetett a közönség látszólag lelkes magatartásán túl a hangulat apró jellemzőiből, hogy az az áhitatos egység, amelynek a művészet és a művelőző közönség közt ideálisan meg kellene lennie, még nincs meg. Kevesen érezték, hogy ez nem dalárda-verseny, hanem csokor, amelyben dalvirágok vannak. Még kevesebben, hogy ez mozgalom, melynek Váradon ez a bemutatkozása, zászlóbontása. Díszletet illeti az énekkarok vezetőit és énekesit, hogy lélekkel nyújtották a szepet. Különösképpen elismerésel kell ismételtlen adóznunk a lelkes szervezőnek, aki a mozgalmat is megszervezte, a magyar népi muzsika kultuszának zászlóját felemelte, Csiky Gyulánának, az Immaculata intézet énektanárnőjének a szervezés fáradságát és céltudatos munkáját. Legyen a siker neki és munkatársainak biztosíték arra, hogy Nagyvárad valóban a haladás városa.

Hetvennyolc területet helyeztek eddig védelem alá a Természetvédelmi Tanács javaslatára

Libanoni cédrusok, Zrinyi-korabeli hársfák, történelmi kútak, források, ritka növények és állatok vannak a védett helyeken

Budapest, június 1. A Természet-tudományi Társulat hivatalos folyóirata most megjelent számában felsórolja azokat a területeket, amelyeket az Országos Természetvédelmi Tanács javaslata alapján a földművelésügyi miniszter a kultuszminiszterrel egyetértően védett területekké nyilvánított. Az ország területén ezideig 78 ilyen védett terület van nyilvántartva. Debrecen város határában a hajdusámsóni és a guti erdőkből nyilvánítottak védetté egyes területeket, a rajtuk lévő erdőállomány, facsoportok és érdekes növényzet fenntartása érdekében. Szeged határában a Fehértó területéből 350 holdnyi rész van védetté nyilvánítva az ott fészkelő vízimadarak megmentésére. Pécs határában az Istenkútja nevű forrás, Nagykovács határában a Pótharasztpusztán 278 holdja védett terület az ott lévő érdekes növények és öregfák miatt. Aggtelek és Kecső községek határában a barlang szépségeinek érintetlen fenntartása végett nyilvánítottak védetté nagyobb területeket. — Albrecht királyi herceg bélyei uradalmában a feketegolyák fészke védett

terület. Jászóváralja községben öt holdnyi területet nyilvánítottak védetté a benne lévő karsztforrásokkal, a különleges csigalelőhelyekkel és a cseppköves barlanggal. Több helyen öreg, többszázéves kocsányos tölgyfák környékét helyezték védelem alá. A gróf Károlyi-féle füzéri hitbizomány erdejében a várom és a hegyoldalon található ritka növények, valamint a sziklafalban fészkelő uhu megvédése érdekében jelöltek ki 34 holdat. Bárány Vécsey Béla és Ferenc bodrogszerdahelyi birtokán a danksirály fészkelőhelye védett terület. Az esztergomi érsekiség bajoti birtokán a fészkelő város-sólyom és kövirigó fészkelő helyeit minősítették védetté. A kincstár zselizi erdőbirtokán az ott található szürke gémtelep fenntartása érdekében több mint 4 holdas terület van védetté nyilvánítva. Ugyancsak védett terület Görögyszentimre határában a Rákóczi várhegy. Az alsóti főhercegi uradalomban a platánfasor is védett terület. A csaplári erdőben egy libanoni cédrusfát helyeztek védelem alá. Szentendre város határában egy — csak itt előforduló — vadrózsát is

védelembe részesült. — Hohenlohe-Oehringen herceg somogy megyei birtokán több mint 300 holdas terület lett védetté minősítve az ott fészkelő vízimadarak és ritka növények megmentése érdekében. A nagyecenki Széchenyi birtokon egy bükkcsoport is védett növényzet Természetvédelmi intézkedések történtek még Ferenc bajor királyi herceg vas megyei, a zirci apátság rábagyarmati, Hercegg Margit bárónő pilisszántói, gróf Khuen Héderváry Károly győr megyei, báró Waldbott Frigyes sátoraljanhelyi birtokain, Bathiány-Strattmann László herceg homokkomáromi birtokában Zrinyi-korabeli hársfákat nyilvánítottak védetté. A Magyar Katolikus Vallás Alap pest megyei birtokán több barlang és forrás-terület, bari birtokán pedig a Patkó Bandi tölgyfája is védett hely. Sopron város határában a Horthy-fák, a Milleneumi fák, a Décsi-dombok nevű legelőterület is védett terület alá került. Várpalota határában a Várom és a klastrom-rom, Telkibánya határában a Mátvás király kútja nevű forrás is védelembe részesült.

Megállapítja a közlemény, hogy a hazai természetvédelem eddigi eredményei ugyan szerények, menteségül azt hozza fel, hogy a mai helyzet, a háborús viszonyok ilyen irányú munkálkodásra, nagyarányú vállalkozásokra nem alkalmasak. (Magy. Tud.)

Ismét lehet tanoncot szerződtetni

A m. kir. ipariügyi miniszter 1940. november 10-én 53400—1940. sz. alatt rendeletet adott ki a tanoncszerződés kötésének és a segédi vizsgálat tartásának idejéről.

Az 1941 május 1-ével életbelépett rendelet szerint: tanoncszerződést kötni — a későbbiekben foglalt kivételeket nem tekintve — csak május, június, augusztus, szeptember és október hónapokban szabad.

Ha a tanone alkalmazása helyén a tanonciskolai oktatás nem szeptemberől júniusig tart, hanem úgynevezett sürített tanonciskolai oktatás van, tanoncszerződést — a későbbiekben foglalt kivételeket nem tekintve — csak azokban a hónapokban szabad kötni, amelyekben tanonciskolai oktatás nincsen.

A tanoncszerződést az évnek bármelyik szakában meg szabad kötni, ha

- a) tanoncot oly községben kívánják alkalmazni, amelyben alkalmazott tanoncot tanonciskolát (tanonctanfolyamot) nem látogatnak;
- b) a tanoneul szerződtetni kívánt személy nagykorú;
- c) a tanoncul szerződtetni kívánt személy már tanone volt és tanviszonyának megszüntetése óta két hónap telt el;
- d) kivételes méltányosságból a tanonciskola igazgatójának javaslatára az iparhatóság megengedi.

A fentieknek megfelelően ez év folyamán legkésőbb október 21. napjáig szerződethetők csak tanulók.

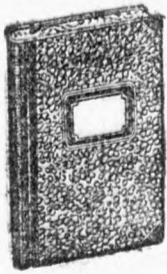
A rendelethez foglalt korlátzás nem érinti az ipartörvénynek azt az intézkedését, hogy a tanoncszerződést a tanone belépése napjától számított négy hét alatt meg kell kötni. Csak olyan időben szabad tehát tanoncot alkalmazásba venni, hogy a tanoncszerződést a rendelet intézkedéseire figyelemmel, kelő időben meg lehessen kötni.

Polgár József

könyvüzlete
Rákóczi-ut 18

a könyvnapok idején

a JAPPORCukrászda terraszán

árúsítja az összes könyvnapl és egyéb magyar könyveket.

7 millió 600 ezer pengő szükséglettel és 6 millió 400 ezer pengő fedezettel hagyták jóvá a város idei költségvetését

Közyűlést tartott a város törvényhatósági bizottsága

Nagyvárad, június 1. A város törvényhatósági bizottsága május 31-én délután öt órai kezdettel Hlatky Endre főispán elnöke alatt rendes közgyűlést tartott.

A tárgysorozat első pontja a belügyminiszter leirata volt a költségvetés jóváhagyása tárgyában.

A törvényhatóság 1942. évi szeptember 30-án tartott közgyűlésén a város háztartási alapjának 1943. évi költségvetését 7.027.844 pengő szükséglettel 5.760.920 pengő fedezettel és így 1.266.924 pengő hiánnyal állapította meg. A hiány fedezésére 1.690.000 pengővel számításba vett állami adóalap után 75 százalékos pótdadó kivetését ha-

tározta el, az általános kereseti adó kivetési kulcsát pedig 6 százalékban állapította meg.

A belügyminiszter a költségvetésben különböző változtatásokat eszközölt a város háztartási alapjának 1943. évi költségvetését 7.677.760 pengő szükséglettel, 6.405.109 pengő fedezettel és így 1.272.651 pengő hiánnyal hagyta jóvá. A hiány fedezésére a kerekén 1.700.000 pengővel számításba vett állami adóalap után engedélyezte a 75 százalékos pótdadó kivetését a az általános kereseti adó kivetési kulcsának 6 százalékban történt megállapításához hozzájárult.

Fel kell használni a beruházási hitelkereteket

A belügyminiszter megelégedéssel állapítja meg leiratában, hogy a város vezetése a mai rendkívüli viszonyok mellett is érvényesíteni törekszik azt a követelményt, hogy a költségvetés keretében rendelkezésre álló fedezet minél nagyobb hányadában beruházásokra fordíttassék. A beruházási előirányzatokkal kapcsolatban azonban kívánatosnak jelzi a belügyminiszter, hogy a város ezeket a hiteleket a munkálatok mielőbbi elvégzésével tényleg fel is

használja. A múlt évben ugyanis a fel nem használt beruházási hitelmaradványok 545.000 pengőt tettek ki.

A belügyminiszter a rendőrség kiadásaihoz a folyó évben fizetendő hozzájárulást, a múlt évvel egyezően, 112.500 pengőben állapította meg.

Lényegesebb változtatást eszközölt a belügyminiszter a levételep költségvetésén, amelynél az összes kiadást 101.760 pengőben, a város hozzájárulását 70.000 pengőben állapította meg.

A véglegesített tisztviselők üdvözlése

A tárgysorozaton ezután az ingatlan vagyron átruházási illetékről alkotott szabályrendelet és a tanúsítványokról szedhető díjakról szóló rendelet belügyminiszteri jóváhagyásának ügye szerepelt, majd a belügyminiszteri leirat, amely véglegesíti azokat a városi tisztviselőket, akiknek állását ő hivatott betölteni. Ezzel kapcsolatban dr. Schriffert Béla apostoli kormányzói helynök emelkedett szízlására.

— A törvényhatóság — mondotta, — örömmel és köszönettel veszi tudomásul a belügyminiszter úrnak a városi tisztviselők véglegesítésére vonatkozó rendelkezését. E kinevezések bizonyosságát teremtenek a tisztviselők ideiglenes helyzetében. Ha megnézzük a neveket, amelyeket ez az intézkedés érint, többeket találunk közöttük, akik a városi tisztviselői karában már a trianoni események előtt működtek és hozzájárultak a nagyváradi városi tisztviselői jöhrnévnek kialakításához. Ezek most elégtételt kaptak várakozásukért és folytathatják azt a munkát, amelyet több, mint két évtizeddel ezelőtt abbahagytak. A többiek, akik a belügyminiszteri rendelkezésben szerepelnek, a trianoni országgrszből kerültek hozzánk és most már tudjuk, hogy nemes törekvéseikkel, tudásukkal, munkaszeretetükkel nemcsak hogy beleilleszkedtek a régi városi tisztviselők sorába, hanem emeltek is tevékenységükkel azt a színvonalat, amelyet a városi tisztviselői kar hagyományai megjelöltek. Üdvözljük őket és jókívánatainkat fejezzük ki nekik. Örömmel állapítható meg, hogy a városnak olyan tisztviselői kara van, amely tudatában van hivatásának.

Beszéde végén kifejezte dr. Schriffert Béla a törvényhatóságnak és a város közönségének a most véglegesített tisztviselők iránti bizalmát a jövőre nézve is.

A tisztviselői kar nevében dr. Gyapay László helyettes polgármester köszönte meg a meleg és szíves üdvözlő szavakat. Kijelentette, hogy a tisztviselők minden erejükkel rajta lesznek, hogy a beljük helyezett bizalomnak megfeleljenek a végleges kinevezés elnyerése után, ha lehet, még nagyobb buzgalommal fogják kötelességeiket teljesíteni.

Petrásovits Árpád kérelme a bérösszeg elengedésére

A továbbiakban az O. T. I.-tól a vilamosmű korszerűsítésére felvett 1 milliós kölcsön, majd különböző zárszámadások ügye szerepelt a tárgysorozatban a közgyűlés vita nélkül hozzájárult a polgármesteri előterjesztéshez. Ezután a polgármester ismertette a városnak a román postatakarékpénztárral szemben fennálló tartozásának ügyét s a közgyűlés magáéva tette azt az elgondolat, hogy ezt a most ki nem egyenlíthető összeget gyümölesztetés céljából a Rimanóczy-alapnak adja kölcsön a város s ezzel előmozdítsa azt, hogy a szálloda és fürdő továbbra is házikezelésben maradjon meg.

Vita keletkezett Petrásovits Árpádnak, a Rimanóczy kávéház és étterem bérletjének azon kérelmével kapcsolatban, hogy a város engedje el az 1943. július 1-től október 31-ig terjedő időre esedékes bérösszeg megfizetését. A közgyűlés ebben az ügyben, tudvalevőleg elutasító álláspontot helyezett és a polgármester ugyanily értelemben tett javaslatot a közgyűlésnek. Kaczián Kálmán bizottsági tag felezőalásában helyeselte azt az elvet, hogy a város bérletit nem szabad a bérösszegek meg nem fizetéséhez szoktatni, de, mondott, Petrásovits Árpáddal szemben méltányos vol-

na engedékenységet gyakorolni, tekintettel arra, hogy a vendéglő és étterem átalakítása a tervezettnél huzamosabb ideig tartott s továbbá, hogy a Hungária vendéglátó üzemnek nem sikerült ar-

A Kepes-ingatlan ügye

Ezután a Kepes-féle ingatlan kisajátításával kapcsolatban szólalt fel Kaczián Kálmán és arra hívta fel a figyelmet, hogy az erre vonatkozó polgármesteri jelentésben, úgy, ahogy az a hivatalos közlönyben megjelent, nyilván sajtóhiba van. Mert eszerint az ingatlan értékének felbecsülésére kiküldött városi bizottság az ingatlan területét 55.378 pengő értékűnek, a rajta levő felépítményt 164 ezer pengő értékűnek állapítja meg, míg a törvényeségi szakértők bizottsága, amelyben részben ugyanazok a tagok szerepelnek, a területi értékét 205 ezer pengőben, a felépítmény értékét 82 ezer pengőben állapította meg. Pintér István felezőalás után kiderült, hogy már a jelentés eredeti szövegében

ra a közönségre szert tennie, amelynek kiszolgálására tulajdonképpen létesült. Végül a háborús viszonyokkal kapcsolatos nehézségekre utalt Kaczián Kálmán, amelyek néha csaknem megoldhatatlan feladatok elé állítják a vendéglősöket.

Soós István polgármester válaszában elismerte, hogy vannak méltánylást érdemlő szempontok, de megengedhetlennek mondotta a bérösszeg elengedését, különösen azért, mert 10 éves bérletről van szó, amely természetesen nagyobb beruházásokat igényel. A közgyűlés ehhez a felfogáshoz csatlakozott.

hibás számadatok vannak. Ezek kijavítása után a vita végetért s a közgyűlés tudomásul vette az ügyre vonatkozó polgármesteri jelentést.

A póttárgysorozat során a közgyűlés két tagot választott be az állatorvosi bizottságba Székely Lajos és Hermann Lajos személyében. Azután kimondotta a közgyűlés, hogy a máodik népfürdő felépítésének vállalatbaadására kiírt pályázat eredménytelen maradt, amiért új pályázatot kell kiírni. Végül hozzájárult a közgyűlés ehhez a munkatervhez, amelynek végrehajtása a légóalmi be rendezkedésekkel kapcsolatban szükséges a polgármesteri előterjesztés értelmében.

Gyorsított szünidei nyelvtanfolyamokat rendez a német lektorátus

Ebben az évben is küldenek ösztöndíjasokat négyheti tanúlmányútra Münchenbe

Nagyvárad, június 1. Szokatlan hirtetéssel vonta magára a figyelmet ebben az évben a német lektorátus. Juniában rendszeren az iskolák és tanfolyamok befejezését és a vizsgákat szokták jelezni mindenütt. Ennek ellenére a Német Akadémia nagyváradi lektorátusa gyorsított szünidei kurzusokat hirdet. A szokatlan jelenség ügyében felkerestük dr. Marianne Sievert, a lektorátus vezetőjét, aki a meghirdetett szünidei kurzusokról a következőket mondotta:

— Sok tanfolyamhallgató kívánságára létesítettünk ebben az évben szünidei kurzusokat is. A tanfolyamokat kezdők, haladók, gyermekek és felnőttek számára külön rendeztük meg. A tanfolyam keretében órákat tartunk 4—6 éves gyermekek részére is.

— A szünidei kurzusok lényege a kis csoportokra való beosztás — mondotta nyilatkozatában a lektorátus agilis vezetője. Ezt azért rendezzük így, mert a tanítást főképpen a tárgyalásra alapozzuk. Ezzel a módszerrel már egy hét hetes tanulás után jelentős haladást lehet elérni. Aki különleges súlyt fektet a német nyelv megtanulásra és jó elsajátítására, annak rendelkezésére állnak a 4—6 hallgató külön kurzusok. Az ilyen kis csoportok rendkívül hamar megtanulják a német nyelvet és alapos nyelvtudással zárják a tanfolyamot.

— A tanfolyam beosztása minden napra, délelőtre és délutánra egyaránt kiterjed — folytatta tovább nyilatkozatát a lektorátus vezetője. A hallgatóknak kitűnő könyvek állnak rendelkezésére, de sok újsághoz és folyóirathoz is juthat.

— Ösztöndíjasok Németországba való küldését ebben az évben is megrendezük — mondotta tovább. — Az

ösztöndíjasokat Münchenbe küldjük. Ezek ott a Német Akadémia Göthe-intézetében egy négyhetes tanfolyamon vesznek részt, színházat, hangversenyeket látogatnak, közelebbi és távolabbi kirándulásokon vesznek részt, úgy hogy bepillanthatnak a négy év óta kemény háboruban álló ország belső életébe. Megjegyzem itt, hogy az ösztöndíjasok a múltban mindig kihangsúlyozták, hogy mily nagy benyomással volt rájuk a háborus Németország életének közeli megfigyelése. Természetesen csak a tanfolyam szorgalmas látogatói és a nyelvtanulással komolyan foglalkozók jöhetnek számításba a kiküldésnél.

Megköszöntük dr. Marianne Sievertnek a nyilatkozatot és azzal a meggyőződéssel hagytuk el a német lektorátus helyiségeit, hogy alaposan előkészített és eredeti ötlet alapján megkezdett szünidei tanfolyamoknak nagy sikerük lesz.

Hősök Napja Váradleszen

Nagyvárad, Hősök Napján az Immaculata intézet polgári leányiskolájának III. és IV. osztálya tanárnőik és hitoktató vezetésével felkeresték Váradleszt, hogy az ottani ünnepségen szerepeljenek.

A délelőtti ünnepség a református templom előtt folyt le, tábori szentmisével egybekötve. Szentmise után a 85 tagból álló váradai csoport szép műsorral örvendeztette meg Váradless lakosságát. Délután ismét a váradiak szerepeltek. A község nagy szeretettel látta vendégül a váradai iskolát. A szép ünnepség megrendezésében közreműködött Pichhali István jegyző, Govrig Ilona tanítónő és Birinyi Gáspár tanító.

Mi újság a piacon

Nagyvárad. A hétfői hetipiacon különösen zöldségfélékben volt nagy kínálat. Az árak fokozatosan esnek, így az ubjurgonya 2 pengős különkénti ára egy hét alatt majdnem felére csökkent. Ezzel szemben egyes termékeket egyáltalán nem hoznak piacra az eladók. Árak a következők voltak:

GYÜMÖLCSFÉLEK:

Közepes felhozatal.

1 kg. alma 2.60. 3.50. 5.—, 1 drb citrom 0.30. 0.40. 1 kg. narancs 7.50. 1 kg. eper 3.50. 5.—, 1 kg. cseresznye 1.20. 2.—.

ZÁLDSEGFÉLEK

Erős felhozatal.

1 kg. burgonya új 1.40. 1.50, 1 kg. borsó zöld 1.30. 1.40, 1 csom. répa új 0.10. 0.20, 1 csom. hagyma új 0.8. 0.12, 1 drb saláta 0.8. 0.12 1 drb olasz káposzta 0.60. 0.80, 1 kg. gomba 7.—10.—, 1 kg. cékla 0.26. 0.30, 1 kg. petrezselyem 0.30. 0.40, 1 drb kalarabé 0.12. 0.28, 1 drb zeller 0.28, 1 kg. zöldbab 3.—, 4.—, 1 csom. retek 0.20. 0.40, 1 drb torma 0.20. 0.70, 1 kg. spenót 0.40. 0.60, 1 kg. sóska 0.50. 0.60, 1 kg. spárga 2.—, 2.50 pengő.

ÉLŐ-ÁLLATOK:

Semmi felhozatal.

1 drb szarvasmarha vágó kg. 1.40. 1 drb fejős tehén 1000—1700, 1 drb szopós borjú kg. 1.70. 1 drb igazsóló 360—380, 1 drb. parádéslo 950—1600 pengő.

SZÁRNYASOK:

Semmi felhozatal.

1 o. csirke 4.60, hizott liba 4.80, sovány liba 4.80, tyúk 4.—, hizott ruca 4.70, sovány ruca 4.70, 1 drb tojás 0.22. 0.24, kg.-a 4.20, 4.50.

HALFÉLEK:

Közepes felhozatal.

1 kg. sulyu ponty élő 5.60, 1 kg. csuka 4.60, 5.50, 1 kg. apróhal 3.—, 4.50.

TEJTERMÉKEK:

Semmi felhozatal.

1 liter tej 0.42, 1 kg. vaj 6.80, 7.70, 1 kg. juhtúró 2.40, 4.10, 1 kg. tehéntúró 1.26. 1.36, 1 kg. tejfél 1.50, 1.70.

HUS-ÁRAK:

1 kg. marhahús 3.70, 1 kg. disznóhús 3.80, 1 kg. növendékmarha 3.80, 1 kg. juhhús 2.40, 1 kg. margarin 3.80, 1 kg. tepertő 3.80, 1 kg. lóhús 1.36. 1.40.

Szolgáltatás győgszertárak:

V. CSOPORT:

KLEOPATRA győgszertár Kossuth Lajos-utca 2. (Barla Dezső) 15-15.

CSILLAG győgszertár. Mussolinai-tér 3. (E. Csapó Z.) 25-51.

MATYÁS KIRÁLY győgszertár, Szt János-u. 50. (Ajtay G. Gyula) 21-31.

SZENT ANTAL győgszertár, Garliczy-u. 14. (Atiasz Lajos) 13-55.

A győgszertárak éjjeli szolgálat szombat reggeltől a következő szombathat reggelig tart.

Sopron szellemi életének tűzhelye:

A Frankenburg Irodalmi Kör

Kik képviselik a hűség városát Nagyváradon?

A mai Frankenburg Irodalmi Kör 1877-ben „Soproni Irodalmi és Művészeti Kör” név alatt Frankenburg Adolf alapította. Frankenburg Kossuth Lajos bizalmas munkatársa volt. Irt a Pesti Hirlapba és az Eletképek c. szépirodalmi folyóiratot szerkesztette, melynek többek között Vörösmarty, Petőfi, Jókai, Arany, Tompa is munkatársa volt. Emlékiratai kortörténeti forrásmunka jellegével bírnak.

A Frankenburg Irodalmi Kör célja: a nemzeti szellemű műveltség terjesztése, az irodalom és művészet ápolása és ismertetése, a magyar nyelv fejlesztése és általában a magyar kultúra pártolása, a helyi írók és művészek érdekeinek előmozdítása. Így szól az alapszabály. A kör a gyakorlatban nagy látogatottságnak örvendő kultúrestéin az általános magyar irodalmat szólaltatja meg, ugynevezett kamarastéin a helyi írók szerepelnek. Pályázatokat hirdet, időnkint évkönyvet ad ki, soproni kiadásokat támogat, több vidéki várossal rendez csereestéket, több alkalommal szerepelt a fővárosban és a rádióban is.

Valójában nem akadémikus szervezett egyesület, hanem körülbelül 500 tagot számláló, irodalmi célokat szolgáló kulturális egyesület. A tagok és családtagjaik a rendezéseket a tagsági díj ellenében ingyen látogatják. Megalakulásának eredeti célja a soproni magyarság erősítése volt. Irodalmi estéin eleinte csak soproni nevek szerepeltek, ez időben szavalóik, zenészeik nagyrészt műkedvelők voltak. Működésének csak tizedik esztendőjében szerepel először fővárosi író a műsoron, ettől kezdve azonban egyre gyakoribb a budapesti vendég s egyre emelkedik a színvonal és kidomborodik az irodalmi jelleg. A magyar irodalmi életnek alig van számottevő alakja, aki ne fordult volna meg a Frankenburg Irodalmi Kör dobogóján, a műsorokon szereplő zeneművészek élén pedig nem kisebb név halad, mint Liszt Ferenc.

A Frankenburg Irodalmi Kör kebelében élénk irodalmi élet folyik. Nem csatlakozik semmiféle irodalmi irányhoz, az irodalmat a maga valóságában mutatja be. Tisztelet a hagyományokat és mindenkor a nemzeti gondolatot szolgálja. Élénk részt vett a soproni népszavazás előkészítésében. Tiszteletbeli tagjai között van: Jókai Mór, Gyóni Géza, Rákosi Jenő, Herczeg Ferenc, Tormay Cecile, Mécs László, Reményik Sándor, János Andor, Tamásj Áron.

Az irodalmi est szereplői a következők:

Becht Rezső. Polgári foglalkozása szerint gyárigazgató. Rendkívül finom tollú író, akinek soproni hangulatkepei országosan ismertek. Mély gondolatok és filozófiai magasságok jellemzik. Több novelláskötete jelent meg. Elbeszéléseit külföldi lapok is közlik.

Berecz Dezső dr. Törvényszéki bír. 1925 óta főtáskára, majd alelnöke a Frankenburg Irodalmi Körnek. Ezidén választották elnökké. Novellairó. Több kötete jelent meg, színdarabjait is játszották. A sajnóli lapok színházi és irodalmi kritikusa.

Dorosmay János. Vasúti tisztviselő. Fabulái, példázatai és aforizmái több kötetet megtöltenek. Ezek országosan ismertek. Amellett értékes versei vannak.

Kamenszky Arpad dr. Sopron

szab. kir. thjf. város polgármestere, Kitűnő szónok. Történelemmel és politikai tudományokkal foglalkozik.

Kuszák István. Tanítóképzőintézet tanár. A Frankenburg Irodalmi Kör titkára. Kitűnő szavalóművész. Tanulmányokat és elbeszéléseket ír. Eddigi legnagyobb munkája a „Gyermek a lanton” c. versantológia.

Erdélyi Tibor. Őrnagy. A Frankenburg Irodalmi Körnek több éven át főtáskára volt, most igazgatótanácsának

örökös tagja, Pompás, főképp hazafias versei emelik a katona-költők sorába. Elbeszéléseket is ír. Minden magyar ügyet a szívében visel. Több verseskötete jelent meg.

Joós Sándor. Városi tűzoltó Sopronban. A falu szülötte. Verseiben őserő dübörög. Több kötete van.

Mészáros Sándor. Nyugalmazott főigazgató. Finom esztéta, halkészavú, ezimbolista költő. Különös műgond jellemzi. Több verseskötete mellett olaszországi hangulatkepei, tanulmányai jelentek meg.

Rozsondai Károly. Tanítóképzőintézet igazgató. Szellemes tanulmányokkal szokott szerepelni. Ujabban hangulatos verseket ír. Falukutatása jelentek meg nyomtatásban.

Családvédelmi esték a váradvelencei Kultúrházban

Nagyvárad. *június 1. Hétfőn este 7 órai kezdettel Családvédelmi esték kezdődtek a váradvelencei Kultúrházban. Az előadások 1-én, kedden és 2-án, szerdán folytatódnak gazdag műsorral és kiváló előadókkal. A hétfői est a nemzeti himnusszal kezdődött, majd Zitzmann Ferenc lelkész megnyitotta az ünnepséget. Beszédében kifejtette, hogy a háromnapos előadásokkal meg akarják mutatni a családi élet számára a hit, hűség és harmonia útját. A megnyitó után énekszám következett, majd dr. Várad Sándor orvos tartott előadást: Az élethez való jog, az élet védelme, címmel.

Rövidesen 80 családi ház építését kezdik meg a megyében

Ülést tartott a vármegyei Közléti Szövetkezet

Nagyvárad, június 1. A vármegyei Közléti Szövetkezet igazgatósága hétfőn délelőtt, Nadányi János alispán elnökele alatt ülést tartott.

A tárgysorozaton mindenekelőtt Óváry Gyula ügyvezető igazgató beszámolója szerepelt a szövetkezet 1943. évi működéséről, május 31-ig bezárólag. Kiemelkedő része a beszámoló a házhelyszerzési akcióról szóló jelentés. A szövetkezetnek a vármegye különböző községeiben az év folyamán építendő 80 családi ház telkeit sikerült megvásárolnia, úgyhogy az építkezések mindenütt megindulhatnak. Az anyagbeszerzés azonban már nagyobb nehézségekbe ütközik. Erre vonatkozólag részletes számadatokat tartalmaz az ügyvezető igazgatói beszámoló és kimutatja, hogy a 80 ház építéséhez szükséges anyagnak már több, mint 50 százaléka biztosítva van s ennek legnagyobb részét már a helyszíneire is szállították.

A szövetkezet által folytatott földbirtokpolitikai akció legjelentősebb része a zsidó birtokok átvétele volt. A közléti szövetkezet a megye területén 34 községben 101 öt holdon aluli zsidó birtokot vett át és juttatott 137 családnak, egyelőre haszonbérleti alapon.

A szövetkezet traktorüzeme igen szép eredményeket mutathat fel. A folyó évben eddig 55 községben, 2404 holdat szántottak fel a szövetkezet traktorai. túlnyomó részben törpebirtokokosok részére.

Még a szövetkezeti sertéshizlálásra vonatkozólag találnak a jelentésben figyelemreméltó adatot, azokon kívül, amelyek lapunk hasábjain a szövetkezet tevékenységének ismertetése során már közöltünk. A szövetkezet 13 sertést vágot, amelyek húsát és zsírját a vármegye

A mélyen szántó előadás után Virágh Lászlóné lelkes patósszal elszavalta Somogyváry Gyula: A fiú c. költeményét, majd pedig Biró László, Kiss B. László, Kovács Győző és Schmidt Béla művészi száma következett.

Ezután Röss Bertalan tartott előadást a keresztény család erkölcsi jelentőségéről a nemzet szempontjából.

A nagy hatású előadás után Burtók Zoltán VI. gimn. tanuló szavalta el Nagy Miklós: Egyszerű dicséret c. költeményét. Az első este a pápai himnusz elénklésével fejeződött be.

gyében működő napközi otthonok el látására engedik át.

Beszámolt az ügyvezető igazgató a Mácsa-pusztán és Derecskén juttatott állatok fölött tartott szemléről is. Eszerint az állatok most sokkal jobb karban vannak, mint az elmúlt esztendőben.

Az igazgatósági ülés jóváhagyta Nádasi Ilona szociális előadónőnek a folyó évi üzletterv szerinti juttatásokról szóló előterjesztését. Eszerint a vármegye különböző községeiben 43 rászoruló, sokgyermekes családnak juttat a szövetkezet tehenet, 19 családnak hivalt, 36 családnak sertést, 27 családnak kisipari, 17 családnak kiskereskedői kölesönt és 5 családnak gazdasági felezerleést. Ezenkívül Nagyszalonta megyei városban, amelynek közléti szövetkezete most olvadt be a vármegyei közléti szövetkezetbe, 27 család részeseült különböző juttatásokban.

Dr Patzkó Elemér képviselő az Erdélyi Párt réti körzetének választmányi ülésén

Az Erdélyi Párt réti körzete szerda este egyenyed 8 órakor tartja szokásos választmányi értekezletét az Európa-étterem külön helyiségében. Az értekezleten résztvesznek dr Patzkó Elemér képviselő és Daróczy Kiss Lajos főtáskár is. Tekintettel a tárgysorozat fontosságára, az elnökség ezton is kéri a választmány minden egyes tagját, hogy a jelzett időben és helyen teljes számmal jelenjenek meg.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZÉLÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40.
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekkzámlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A PÁPA MEGKERESZTELTE UNOKAÖCCSÉNEK A GYERMEKÉT. Rómából jelentik: (MTI) A Vatikánvárosban kőzölték, hogy a pápa megkeresztelte Giulio Pacelli hercegnek, a Szentatya unokaöccsének gyermekét.

RUPPRECHT ANTAL LETT A FELSŐDUNÁNTULI MEZŐGAZDASÁGI KAMARA ELNÖKE. Szombathelyről jelentik: (MTI) A Felsődunántuli Mezőgazdasági Kamara elnökévé Virtsolgi Rupprecht Antal felsőlházi tagot választották meg.

Hősök Napján az országzászló emlékműnél ünnepélyesen elhelyezett koszorúk között a Nagyvárad és Bihar megyei Vitézi Szék koszorúját, vitéz szentmártoni Sztachó Szévr helyezte el.

Műkedvelő előadást rendeztek a Carmen cipőgyár munkásai. Szombaton este rendezte meg a Carmen cipőgyár munkássága a Szigligeti színházban előadását lelkes és hálás közönség előtt. Az előadásban megjelent dr. Hlatky Endre főispán, dr. Soós István polgármester is. A hadiüzemi munkás köszöntőjét nagyon hatásosan mondta el Kiss István munkás. Majd az alig 8 hónapi multra tekintő Carmen cipőgyári Dalkör Lukács László zenetanár karnagy vezényletével a Magyar Hírszekegyet adta elő. Almay Béla vez. ezredes mélyenjáró ünnepi beszéde következett ezután. A Carmen cipőgyári Dalkör énekeszámát után Kiss István kitűnő szavalata következett, majd magyar táncokat adott elő Tótkováchi Ilona és Surányi Erzsébet. A táncokat Antalffy Margit tanította be. Általános érdeklődéssel adták elő „Az ördöggel nem jó cimborálni” című egyfelvonásos képmkedési történetet, amelyet Tarsoly Ferenc tanított be. Az egyfelvonásos kitűnő szereplői Nagy Lajos, Szeredy Géza, Máthé Győző, Schmidt János, Drienyovszky Pál, Bágyi Sándor, Bereczky Béla és Fleisz Elek voltak.

Felhívás a tűzifakereskedőkhez. Nagyvárad thj. város polgármestere 3227-1943. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki: Felhívom a nagyváradit kijelölt tűzifakereskedőket, hogy havonta minden hónap 3-ig jelentsek be, hogy telepükre mennyi tűzifa érkezett be, külön feltüntetve az 1942-43. évi idényről elmaradt szállítmányok beérkezését és külön azt a tűzifamennyiséget, amely már az 1943-44. évi keret terhére nyert leszállítást. Folyó évi június hó 3-ig köteles mindenki bejelenteni azt, hogy az 1943-44. évi tűzifa kiutalásból hány ürméter érkezett be telepére. Nagyvárad, 1941. május hó 31-én. Dr. Soós s. k., polgármester.

Sziriában terjed a malária. Ankarából jelentik: (MTI) A Stefanj Iroda jelentik: Mint Beyruthból, jelentik, az utóbbi időben a kininhiány miatt feltűnően terjed Sziriában a maláriajárvány. A megezálló katonai hatóságokat aggasztja ez a jelenség, mert a rendelkezésre álló kininmennyiség még a csapatok szükségletének kielégítésére sem elég.

Megjelent a vidéki távbeszélőhálózat 1943. évi könyve. A MTI jelentik: A vidéki távbeszélőhálózat 1943. évi könyve most jelent meg és szétosztása, illetve árusítása megkezdődött. Az előfizetők a régiért kapják, egyébként 8 pengőért megrendelhetik.

Élelmiszerjegyeket kapnak a külföldről Olaszországba érkező utasok. Az olasz földművelésügyi miniszterium április 15-én a külföldről Olaszországba érkező utasok ellátására különleges élelmiszerjegyzeteket a határállomásokon bocsátják az érvénye legfeljebb 15 nap, 15 napijegyet tartalmaz kenyér, levesfajták és más fejadagok, illetve korlátozott élelmiszerek vásárlására. Minden kenyérszelvény napi 15 deka kenyér vásárlására jogosít. Az ilyen jegyzeteket a határállomásokon bocsátják az érkező utasok rendelkezésére és a jegyzeteket átadását beírják az utas utlevelébe. A jegyek beválthatók az olasz királyság egész területén, vendéglőkben és élelmiszerárusításra jogosított üzletekben. Az élelmiszerjegyek érvényességéhez nem szükséges a községi hatóságok külön hozzájárulása vagy pecsétje.

A NEMZET JÖVŐJE minél nagyobb számú ép testű — ép lelki fiaiban van! Ezért küzd a Zöldkereszt, június 6-i zöldkereszt ünnepénél ne menj el közzönnel Testvér!

A vértódulások azon esetei, amelyeket a krónikus székeszorulás idéz elő, sok esetben elháríthatók, ha reggelenként éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszunk. Kérdezzé meg orvosát!

MEGJELENT AZ ÚJ LÉGI POSTAI TÁJÉKOZTATÓ. A postavezérigazgatóság új légi postai tájékoztatót bocsátott ki, amelyről megállapítható, hogy ezidőszert hova küldhetők Budapestről légi postai küldemények. Tekintettel a fennálló korlátozó rendelkezésre, a posta figyelmezteti a közönséget, hogy a légi postai küldemények azonnali továbbítását nem mindig tudja biztosítani. Hasonló okokból nem állapítható meg előre a légi postai küldeményének ideje. Budapest minden postai hivatalnál fel lehet adni légi postai küldeményt. Ezidőszert Budapestről külföldre a következő légi postai járatok közlekednek: Budapest—Zágráb—Velenec—Milano. (Csak kedden) 9 óra 20 perckor. Budapest—Szófia 11 óra 35 perckor. Budapest—Wien—Berlin 11 óra 45 perckor. Budapest—Bukarest 15 óra 15 perckor. Budapest—Wien—Berlin 15 óra 25 perckor. Vasárnap a légi járatok nem közlekednek. (Magy. Tud.)

HÓHULLÁM SPANYOLORSZÁGBAN. Madridból jelentik: Egész Spanyolországban vasárnap hóhullám vonult végig. Madridban a hőmérő árnyékban 32 fokra, Cordovában, Huescában 37 fokra emelkedett.

Finnországban ezentul nem fagynak be a zsilipek. Helsinkiből jelentik: *Alto* finn mérnöknek hosszas kísérletezés után sikerült olyan eljárást találni, amellyel a zsilipek eljegesedése megakadályozható. A zsiliptöltés falába csőrendszert építenek, ebben szabályozható hőfoku meleg levegő kering. A találmánynak azért van oly nagy jelentősége Finnországban, mert az ország északi részében épített vízierőművek zsilipeit állandóan befagyás fenyegette. A finn mérnök munkáját a többi skandináv állam is figyelemmel kíséri. (TEK)

BELVÁROSI Páger, nagyszerű vigjátéka.

HOTEL KIKELET
 Páger, Turay, Tőkés Anna, Uray, Mály, Pethes

KORONA Filmszínház.

Kedden utoljára.

AZ ELSŐ RANDEVU

Szerdától.

300.000 pengő az utcán

Felhívás a cipésziparosokhoz! Felhívjuk a cipésziparosok figyelmét folyó hó 2-án azaz szerdán este 7 órakor az ipartestület nagytermében tartandó szakmai értekezletre, amelyen ismertetni fogjuk a kiutalható anyagok mennyiségét, minőségét s a kiutalás időpontját. Vezetőség.

Mennyi a semleges államok hajóállománya? Egy Buenos Airesben megjelenő szaklap szerint a semleges államok hajóállománya 1942 közepén négy millió bruttóregisztertonna volt. Legtöbb hajója Svédországnak van, utána következnek Spanyolország, Portugália, Törökország, Argentína, Chile, Irorszag, míg a sort Svájc zárja be. (TEK.)

Robbanó töltőtollak Kragujevában. Zágrábról jelentik: (MTI) A belgrádi Novo Vreme jelentése szerint Kragujevac közelében egy közegben az elmúlt napokban egy 12 éves fiu az utcán töltőtollat talált, amelyet a kezébe vett. A töltőtoll felrobbant és öt ujját leszakította. A lap megállapítása szerint angol-amerikai robbanó töltőtollról van szó.

Adomány. Mátrai Árpád azon alkalmából, hogy fiugyermeke született, a liseuxi Kis Szent Teréz templomára 10 pengőt, a Zöldkereszt céljaira szintén 10 pengőt adott át szerkesztőségünknek. Az összeget a megfelelő helyre juttatjuk.

Varrógépet
 vészek eladók javítok
JAKAB alkatrészek
 Kossuth-u. 5. sz. Telefon 23-30

Megállapították a vagyonváltási buza árát. A MTI jelentik: A vagyonváltás fejében fizetendő buza árát június havára 30 pengőben állapították meg.

Elfogták a negyedik szófia merénylőt. Szófiából jelentik: (MTI) A negyedik szófia merénylő, aki két napig a csatornában bujkált, Draganov Nikola volt postatisztviselő. A hamis iratokon kívül két revolvert és egy bombát is találtak nála.

Gépfegyveres játék New-York felett. A kórházakra, templomokra és iskolákra sem lehet pontosan célozni, ha nem gyakorolta magát az ember. De miután ellenséges városok felett túl veszélyes és költséges volna a gyakorlatozás, az amerikai repülők úgy látszik, egyelőre saját városaik felett gyakorolják a légi terrort. — Csak így érthetjük ugyanis Globereuter egyik Newyorkból érkező jelentését. Eszerint a minap egy USA-bombázó a felhőkarcok felett repülve egyszerre vadul lövöldözni kezdett. Természetesen Brooklyn-t a legsűrűbben lakot részt — kereste ki célpontul, ahol a rettenetes gépfegyverroportásra szinte megbénult a forgalom. A rendőrség megállapította, hogy a lövedékek több bérház tetőzetét átlukasztották és elvéve a forgalmas utcákra is leestek.

Óvodások szórakoztatták a hadikórház sebesültjeit. Nagyvárad, június 1. Az Ósai-telepi XI. számú állami óvoda növendékei Szamácska Gizella állami vezető óvónó vezetés alatt sikerült előadást tartott e hó 31-én a Szent László hadikórház sebesült katonáinak. A műsort versek, énekek, táncok és kedves színjátékok tarkították. A kis szereplők közül különösen kitűnt Szőke Judit, Zsiros Magdus, Jermendj Iholya, Tóth Mancsi, Szabó Éva, Petri Idus, Dézsi Juci, Fejes Erzsike, Végső Jancsi, Dézsi Karcsi, Abdai Pišta, Sarkadi Gusztj és Mangra Radu.

Szabadon eladhatják a kereskedők a visszamaradt népruházati árukat

A közellátási miniszter 28.145-1943. VI.-1. szám alatt körrendeletet küldött valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, az 1942. évi gazdasági munkáruházi akció áruinak értékesítése tárgyában. A rendelet utal arra, hogy az 1942. évi gazdasági munkáruházi akció lebonyolítási határideje 1943. január 15-ike volt és eddig az időpontig kellett gondoskodniok a községi előjáróságoknak és polgármestereknek a visszamaradt áruk szétosztásáról.

Mivel a miniszter arról értesült, hogy az 1942-43. évi gazdasági munkáruházi akcióból még eladatlan készletek vannak, ami az akció lebonyolítását végző kiskereskedők tekeit indokolatlanul lekötve tartja, azért elrendelte, hogy a visszamaradt árukat haladéktalanul, de legkésőbb

május 31-ig ki kell utalni.

1943. május 31. után a kiskereskedőknél visszamaradt népruházati árukat a miniszter a szabad forgalom számára feloldotta. Ezeket az árukat az akciót lebonyolító kiskereskedők jogosultak az eredetileg megállapított áron, szabad forgalomban értékesíteni.

A felszabadítás nem vonatkozik az egy-egy kiskereskedőnél rendelkezésre álló, 5000 P-t meghaladó értékű készletekre. A kiutalásra illetékes községi közellátási bizottság, illetőleg városi polgármester köteles azonban gondoskodni arról, hogy ezek az 5000 P-t meghaladó árukészletek is mielőbb kiutatassanak.

Kávéházakban és vendéglőkben kész Magyar Lapok-at.

Könyvkereskedők könyvnapj zárórája

A m. kir. kereskedelem- és közlekedési miniszter 67.801-1943. K. K. M. számú rendelete értelmében a „Magyar Könyvnapokon” a könyvkereskedők üzleti és ideiglenesen felállítandó utcai könyvárutitói sátrak Budapest székesfőváros területén május 31-én, továbbá június 1. és 2. napján; az ország többi részén pedig június 2-án, 4-én és 5-én este 7 (hét) óráig nyitva tartathatók.

Újabb magyarázat a vendéglátóüzemek árainak megállapításáról

A Magyar Tudósító jelenti: A kereskedelmi miniszter leiratot intézett a törvényhatóságok vezetőihez a vendéglátó ipari üzemek legmagasabb árainak szabályozásáról szóló rendelettel kapcsolatban. Eza rendelet több esetben utal a vendéglői, vagy kávéházi árakra, például az espressók által felszámítható árak tekintetében, a vendéglői árakra. Minthogy ebből felületes szemlélő esetleg arra következtethet, hogy az egyes szakmák más szakma üzletkörébe tartozó cikkeket is kiszolgáltathatnak, tájékoztatás végett közli a miniszter, hogy az egyes vendéglátó iparok gyakorlásának előfeltételei, valamint az egyes vendéglátóipari szakmák üzletköre tekintetében változatlanul az eddig érvényben volt törvények és rendeletek irányadók. Ezek szerint tehát az új árrendezési rendelet alapján egyik vendéglátóipari szakma sem formálhat jogot olyan cikk kiszolgáltatására, amely a fennálló szabályok szerint üzleti tevékenységi körét meghaladja.

Biharvármegye alispánjától.
14.507/1943. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Bihar vármegye törvényhatóságánál üresedésben lévő egy (1) díjas és hét (7) díjtalan vm. közigazgatási gyakorlonki állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik az állásra pályázni óhajtanak, hogy pályázati kérelmüket okmányokkal felszerelve, „Méltóságos dr. Cziffra Kálmán úrhoz, Bihar vármegye főispánjához” címezve legkésőbb 1943. évi július hó 10. napjának déli 12 órájáig az alispáni hivatalba adják be.

A minősítési kellekeket az 1929: XXX. t. c. és az 1933: XVI. t. c., valamint az 1941. évi XIX. t. c. 8. §-a tartalmazza.

Az állás javadalmazásáról az 1929: XXX. t. c. és a jelenleg érvényben lévő kormányrendeletek intézkednek.

A pályázati kérvényhez az előírt okmányokat kell csatolni.

Azok a pályázók, akik már közszolgálatban állnak, szolgálati úton kötelesek pályázni.

Az állásokat a vármegye főispánja a 37.200/1943. B. M. számú rendelet szerint kinevezés útján tölti be.

Nagyvárad, 1943. május hó 26-án.

Dr. vitéz Nadányi János s. k.
alispán.

Kávéházakban és vendéglőkben kérjük a „MAGYAR LAPOK”-at.

Díjmentes talajvizsgálat hadbavonult, hadirokkant, hadiárva és hadiözvegy mezőgazdasági birtokosok részére

Nagyvárad th. város polgármestere 10.266-1943 Pm. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Felhívom az érdekeltek figyelmét, hogy a 100 kat. holdat meg nem haladó saját tulajdonnal, vagy bérlettel rendelkező birtokos, illetve bérlő, valamint a 10 kat. holdnál kisebb szőlőbirtokkal rendelkező tulajdo-

nos, illetve bérlő, amennyiben hadbavonult, hadirokkant, hadiárva, vagy hadiözvegy, részére a talajvizsgálattal foglalkozó kísérletügyi intézmények a talajvizsgálatot díjmentesen végzik el.

A fenti körülményt helyhatósági bizonyítvánnyal kell igazolni.

SPORT

Aldozócsütörtökön barátságos mérkőzésre látja vendégül a NAC a Kolozsvári KAC-ot

Több próbajátékost is fog szerepeltetni a NAC az érdekesnek ígérkező labdarugó csatán

A NAC vezetősége úgy határozott, hogy a legközelebbi bajnoki mérkőzésig mutatózó kéthetes időt sem tölteti tétlenül a csapattal és áldozócsütörtökre meghívta egy barátságos mérkőzésre a kolozsvári KAC-ot, vasárnap pedig a NAC utazik Kolozsvárra a visszavágót lejátszani.

Aldozócsütörtökön teljes csapattal áll ki a NAC, Kolozsvárra vi-

szont a válogatottak nélkül utazik, ahol a nagyszerű utánpótlás gárdájából egészítik ki a csapatot.

Az itthoni mérkőzésnek az lesz egyik nagy érdekessége, hogy néhány próba-játékos is befog mutatkozni, akik a jövő évi bajnokságra szükséges erősítésképpen kaptak meghívást az előrelátó vezetőségtől.

Igen szép játékkal győzte le utolsóelőtti ellenfelét a bajnokjelölt MÁV együttese

MÁV TK—Békési ISE 5:1 (3:0)

A MÁV első csapata már bajnoknak is tekinthető, hiszen 10 ponttal vezet a kerületi első osztályban és már csak egy mérkőzése van hátra. S hogy mennyire érdeklődik már a közönség is a csapat játéka iránt, azt az is bizonyítja, hogy a vasárnapi előmérkőzésre is több ezer főnyi néző gyűlt már össze, amit a múlt évben még nem igen lehetett tapasztalni.

Vékony játévezető sipjelére a következőképpen álltak fel a csapatok: MÁV TK: Fehérvári, Csepregi, Szilágyi, Ripacs, Elekes, Balk, Lisztes, Jenei, Liszka, Fehér, Bundik.

BISE: Virágos, Pusztai, Sulyok, Veres, Széles, Varju, Pocsai I., Dohányos, Pocsai II., Teszler, Zonecz. Mindjárt a játék elején a MÁV kezd támadásba s bár a békésiek nagy lelkesedéssel védekeznek és minden labdára rámennek a helyiek nagyobb tudása szembeötlően kidomborodik. Labdakezelésük, taktikájuk és összjátékuk magasan a vendégek felett áll.

Az első félidőben — amikor az eső még nem rontotta el a pályát, élvezetes volt a játék. A II. félidőben sokat rontott a csuszós talaj. A gólokat Liszka 3., Liszte 1, illetve Dohányos lőtték.

Öszeállította a szövetségi kapitány a magyar válogatottat

Négy NAC játékos szerepel a csapatban.

(MTI.) A június 6-án Szófiában szereplő magyar válogatottat Vághy Kálmán szövetségi kapitány a következőképpen állította össze:

Tóth Gy., Rudas, Szalay, Sírosi III., Szücs, Perényi, Kovács H., Szusza, Zsengellér, Bodola, Tóth III. Tartalékok: Csikós, Csuberda, Sárvári. A válogatott csütörtökön este 7 órakor indul Szófiába.

NAC Törpék—NMK Törekvés törpék 2:0 (2:0).

Játévezető: Pintye.

NAC törpék: Bodonyi, Erdős, Sárvári II., Sári, Kerecsi, Nagy, Kincses, Bognár, Serfőző, Oláh, Triff.

NMK Törekvés: Verebélyi (Dienes), Daróczy, Hajós, Heim, Deák, Lenn, Ács, Petrika, Bóné, Léc, Tavaszí.

Az első félidőben a NAC törpék egységesebben kezdenek, ennek köszönhetően góljukat is. A II. félidőben azonban a Töri törpék is magukra találnak és meg-meg szorongatják a zöldfehéreket. Egy hőt meg is érdemeltek volna.

Góllövők: Bognár és Serfőző.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Eladó faj belga óriás nyulak, Vörösmarty-utca 34. 88

Uj cserépkályhák készítését, cserépkályhák atrakását, szabadalmazott fűtőszervezettel, készíti Bessenyei István kályhás, Huszár-utca 23. Telefon 29-89

Dr. Korompai József: Az örök élet érettségijén 3 P. Wimmer Anselm; Az élet teljessége 3 P. H. V. Moston; Az Üdvözítő nyomában 2 kötetes arany metszéssel 18 P. Kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában. 145

Tiszta szesz kapható, csapos felvétik azonnal. Nánássy vendéglő, Kazinczy-utca. 148

Ingatlan

BEKÖLTÖZHETŐ 4 szobás, könyhas és fürdőszobás, kertes házat központban megvételre kereseket. Címeket a kiadóba kérek. 323

Külföldi léle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

Rézgálic ha nincs, szőlő permetszőanyagot beszerezhet Szacsavay-u. 17. pincében. 88

Kötők, horgolók, összeállítók angorát, gyapjút. Ócska szövettereket gyönyörűen javítok, átalakítok gyermekruhának, mackónak. Bontott harisnyát, szövetteret átkötök. Bedáné kézimunka-üzlet, Kossuth-u. 18. 107

Állást nyec

Stabil kázanhoz vizsgázott fűtőket sürgősen keres a Vegyi s Elelmiszeripari Rt. Jelentkezni lehet az Ányos Pál-u. 2-6. szám alatti telepen. 142

Öskeresztény perferkt gép- és gyorsírónt keres itteni nagyobb vállalat június 15-re vagy július 1-re. Nagyobb gyakorlattal bíró érettségizett pályázók sajátkezü ajánlatai fizetési igény megjelölésével „Németül tudó előnyben” jelölésre a kiadóba kéremek. 147

Gép- és gyorsírónt keresek, kezdő is lehet. Jelentkezés 3-5-ig Hitler-u. 25. Viktoria. 116

Elveszett

Elveszett a tüztöltés légoltalmi tehergépkocsijának 2000 kg-os orsomenetű kocsiemelője, Mezey Mihály-u., Beóthy Ödön-u., gróf Tisza István-u, utcaszakaszon. Aki látta, vagy tud róla, jelentse be a 11-55. számú telefonon. 145

Elveszett Szilágyi János névre szóló barnafedelű katonakönyv. Megtaláló hozza Vasut-u. 7. alá. 146

Hirdetéseket telefonon nem vesz fel a Kiadóhivatal

KIADÓTULAJDONOS.

szent László-nyomda R. T.

78- és feloldószerszertő

Dr. Paál Ernő

Feloldó kiadó:

Dr. Scheffler Ferenc

Szent László-nyomda R. T.

Készült a Szent László-nyomda R. T. körirógépén Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Kávéházakban és vendéglőkben kérjük a „MAGYAR LAPOK”-at.